

EESTI 2018. AASTA LOGISTIKAUURINGUST

Eestis viidi 2018 aasta maist kuni oktoobrini läbi logistikauuring, mille eesmärgiks on koguda infot logistika arengutasemest ja toimimisest Eesti tootmis- kaubandus- ja logistikaettevõtetes. Uuringu korraldajateks olid Turu Ülikool ja Taltech, uuringu läbiviimist toetas Eesti Ostu- ja Tarneahelate Juhtimise Ühing PROLOG.

Tegemist on Eestis kolmandat korda läbiviidud komplektse logistikauuringuga, eelnevad on tehtud 200. ja 2012-13. aastal. Uuringu meetoodika ja eesmärgid on sarnased Soomes regulaarselt korratavale logistikauuringule (*Logistiikkaselvitys / Finland State of Logistics*), milledest viimane viidi läbi 2018. Uuring põhineb internetiküsimustikul, millest on kolm, vastavalt tootjatele, kaubandusfirmadele ja logistikateenuste pakkujatele kohandatud versiooni ja mille link saadetakse e-kirjaga valimi ettevõtete logistika võtmeisikutele palvega osaleda uuringus.

Kokku osales uuringus 122 Eesti ettevõtet. Vastanud ettevõtetest 45% moodustasid tootmisfirmad, 26% kaubandusfirmad ja 29% logistikateenuste pakkujad. Vastanud ettevõtetest 20% olid 1-9 töötajaga, 43% 10-49 töötajaga, 30% 50-249 töötajaga ja 7% üle 250 töötajaga. Käibe järgi oli 48% vastanud ettevõtete aastakäive kuni 5 miljonit eurot, 34%-l 5-25 miljonit eurot, 15 %-l 25-100 miljonit eurot ja 3 %-l üle 100 miljoni euro.

Uuringu peateemad olid järgmised:

- Eesti ja Eesti ettevõtete logistikaalane konkurentsivõime ning ettevõtete tegutsemistingimused Eesti turul
- logistika/tarneahela juhtimise mõju ettevõtete tegevusele ja konkurentsivõimele
- ettevõtete logistikakulud ja logistika tulemusnäitajad
- peamised Eestis tarneahelate toimimist häirivad tegurid
- logistikategevuste väljastellimine (*outsourcing*)
- info- ja kommunikatsioonisüsteemid logistikategevuses / tarneahela juhtimisel
- tähtsamad Eesti ettevõtete logistika / tarneahela juhtimisega seotud arenguvajadused ja töötajate kompetentsivaldkonnad

Järgnevalt on esitatud mõningad tähtsamad logistikauuringu tulemused, kõrvutades neid varasemate Eesti logistikauuringu tulemustega ja osaliselt ka Soome logistikauuringute tulemustega.

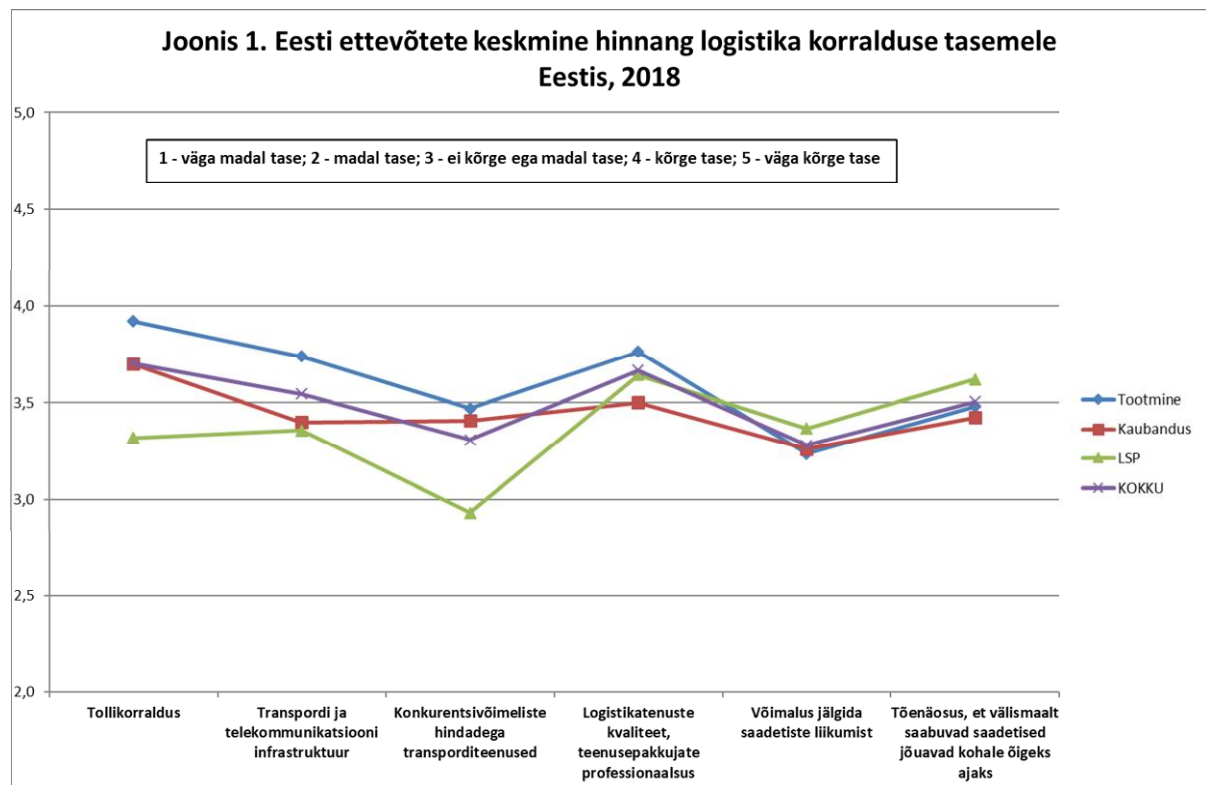
Tegutsemistingimused Eesti turul

Joonisel 1 on esitatud keskmised Eesti ettevõtete hinnangud kohalikule logistika korralduse tasemele tegevusalade kaupa ning summaarselt. Kokkuvõttes hindavad uuringus osalejat eesti logistika taset 3,5 palliga 5-palli skaalal. Võrreldes eelmise, 2012. aasta uuringuga, on üldine hinnang veidi paranenud, siis oli keskmine hinne 3,4. Keskmiselt kõige kõrgemaks hinnatakse logistikafirmade teenuste kvaliteeti ja tolliametnike tõhusust tollivormistusel (3,7 palli). Samas ei osanud tollivormistuse tõhususe kohta üle veerandi vastajatest (26%) seisukohta võtta.

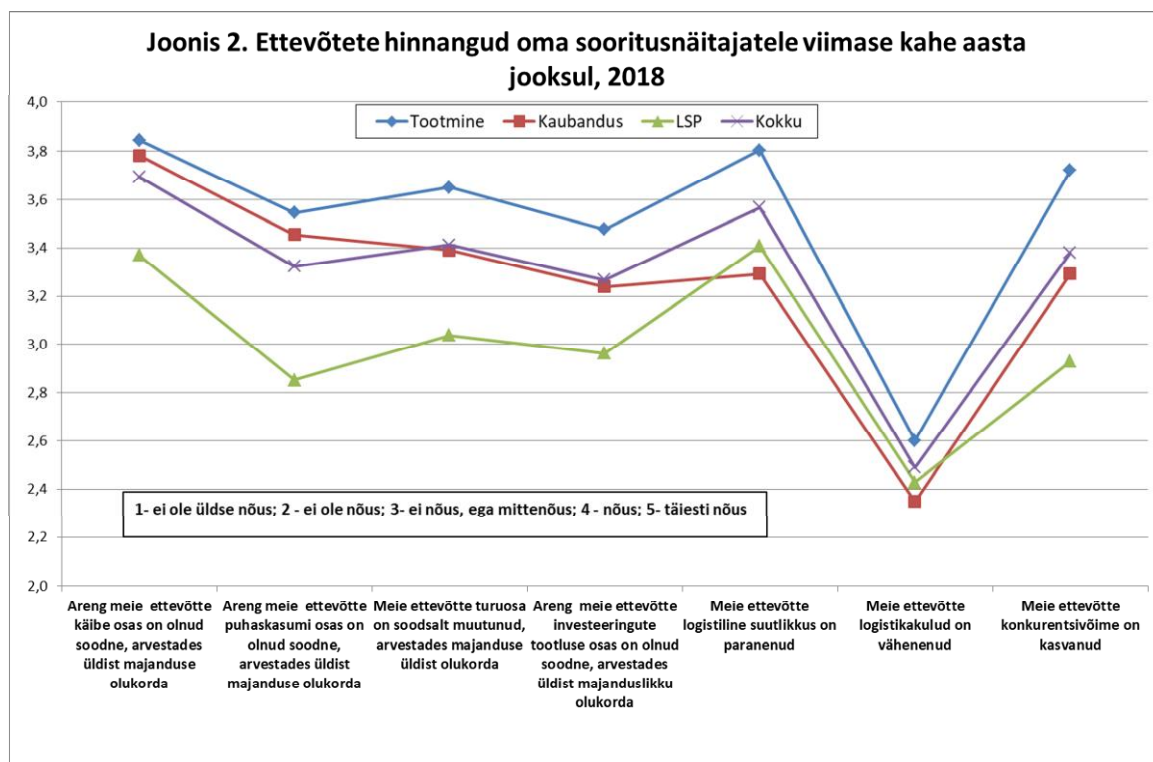
Madalamaid hinnaguid pälvisid transpordihindade tase ja saadetiste liikumise jälgimise võimalused (3,3)

Tegevussektorite lõikes ja 2012. aasta uuringutulemustega võrreldes on hinnangud küllalt erinevad. Kokkuvõtlikult saab öelda, et võrreldes 2012. aastaga on kaubasaatjate (tootjad ja kaupmehed) hinnangud märkimisväärselt paranenud ja logistikateenuste osutajate omad halvenenud. Tootjate keskmine hinnang on kasvanud 3,4-lt 3,6-le, kaupmeestel 3,2-lt 3,5-le. Logistikafirmade keskmine hinnang on samas langenud 3,7-lt 3,4-le. Kui 2012. aastal hindasid logistikafirmad logistikkorralduse taset Eestis vaadeldavatest majandussektoritest kõige kõrgemalt, siis 2018. aastal jäi nende hinnang kõige madalamaks.

Muutuse on põhjustanud eelkõige logistikaettevõtete märkimisväärne keskmise hinnangu alanemine konkurentsivõimeliste hindadega transporditeenuste olemasolule turul (2,9 *versus* 4,1 aastal 2012) ja transpordi ja infrastruktuuri kvaliteedile (3,4 *versus* 3,9). Kõige suuremad hinnangute erinevused seonduvadki hinnanguga konkurentsivõimelise hinnaga transporditeenuste olemasolule (kaubasaatjate hinnang 3,4, logistikateenuste osutajate hinnang 2,9). 38% vastanud logistikafirmadest hindas selle näitaja taset väga madalaks või madalaks.

Joonis 2 illustreerib uuringu küsimust, kus Eesti ettevõtetel paluti nõustuda või mitte nõustuda mõningate väidetega nende sooritusnäitajate muutuse osas viimase 2 aasta jooksul arvates 2018. a. keskpaigast. Hinnangute järgi on vaadeldavatest sooritusnäitajatest kõige rohkem paranenud käive ja logistiline suutlikkus. Kaugelt kõige negatiivsemad arengud on toimunud logistikakulude muutumise osas. Vaid 17%-l kõikidest vastanud ettevõtetest on logistikakulud viimase kahe aasta jooksul vähenenud, 58%-l kasvanud, ülejäänud 25%-l on jäänud enam-vähem samale tasemele. Tootjatest enam on logistikakulud kasvanud kaubandus- ja logistikasektoris – 49% vastanud tootjate, 70% kaubandusfirmade ja 64% logistikafirmade hinnangul on logistikakulud viimase kahe aasta jooksul kasvanud.

Nagu jooniselt näha, on tegevussektorite lõikes hinnangud sooritusnäitajate paranemise osas erinevad. Selgelt kõige kõrgemalt hindab oma sooritusnäitajate arengut tootmis- ja kõige madalamalt logistikasektor. Erinevalt tootmis- ja kaubandusfirmadest näitavad logistikaettevõtete keskmised hinnangud pigem nende kasumlikkuse, investeeringute tootluse ja konkurentsivõime langust viimase kahe aasta jooksul.

Logistika /tarneahela juhtimise mõju ettevõtte tegevusele ja konkurentsivõimele

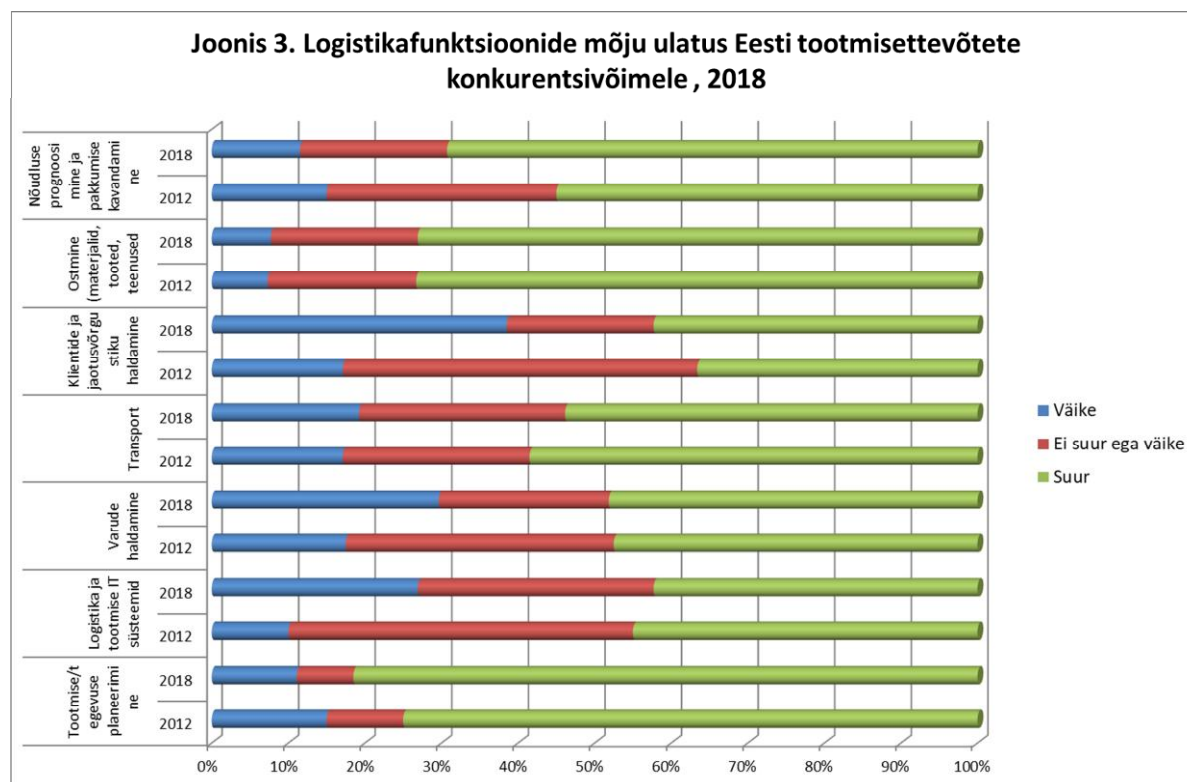
Joonised 3 ja 4 näitavad eri logistikafunktsioonide mõju tootmis- ja kaubandusettevõtete konkurentsivõimele. 2018. a andmetele on võrdluseks toodud 2012. a. tehtud uuringu tulemused

Nii tootmis- kui kaubandussektoris võib välja tuua kolm ettevõtte konkurentsivõime jaoks olulisemat logistikafunktsiooni. Kaks neist on ühised nii tootmis- kui kaubandusfirmadele (ostutegevus ja nõudluse planeerimine), üks neis erineb kahe valdkonna lõikes - tootmises tootmise/tegevuse planeerimine ja kaubanduses varude haldamine.

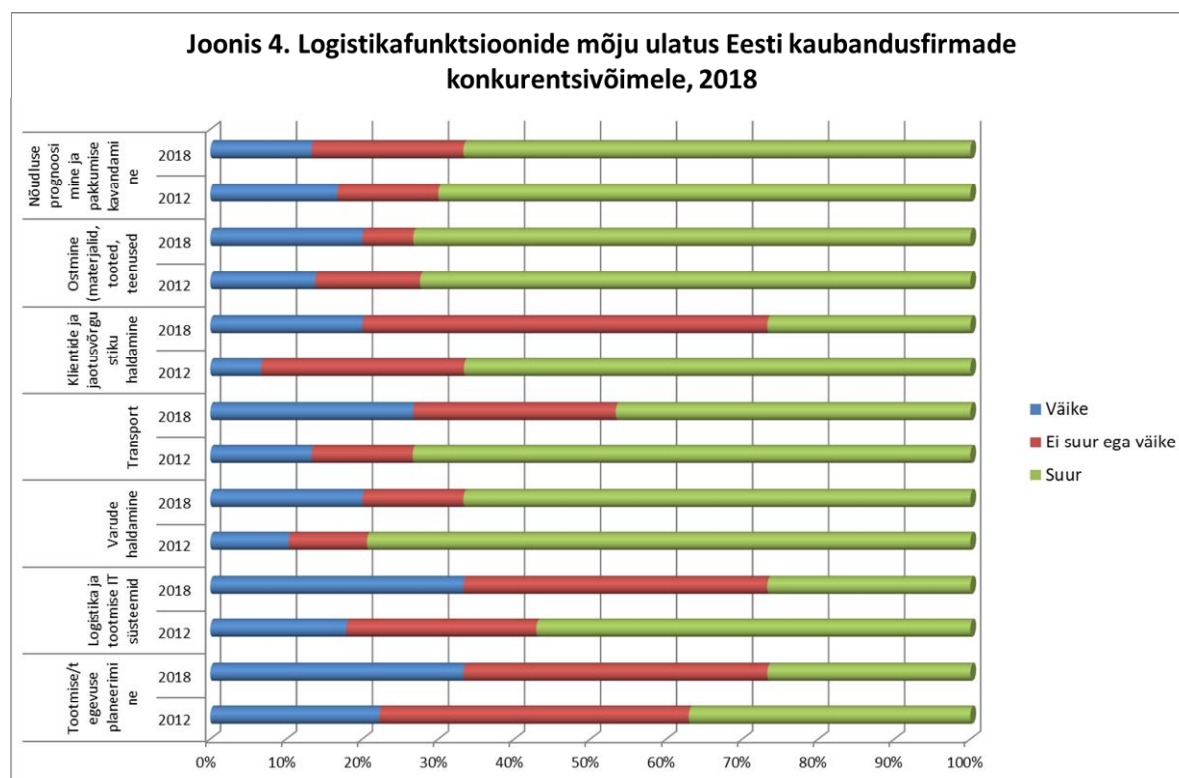
Tootmisettevõtte tegevust kaugelt enam mõjutavateks logistikafunktsioonideks loevad tootmisettevõtted ostu- ja planeerimis- ning prognoosimistegevusi. 73% vastajatest hindas ostutegevuse mõju oma ettevõtte konkurentsivõimele suureks või väga suureks. Torkab silma ostutegevuse mõju väga suureks hinnanud vastajate suur osakaal. Uuringus kasutatud 5-pallise hindamissüsteemi järgi (skaala 1: "väga väike mõju" kuni 5: "väga suur mõju") on vastajate keskmine hinnang ostutegevuse mõjule tootmisettevõtte konkurentsi võime mõjutajana 4,0.

Tootmises / tegevuse planeerimise mõju ulatust tootmisettevõtte konkurentsivõimele peab suureks ja väga suureks 82% vastajatest (keskmine hinnang 3,9) ning nõudluse

prognoosimise ja pakkumise kavandamise tegevuste mõju 69% vastajatest (keskmine hinnang 3,7).

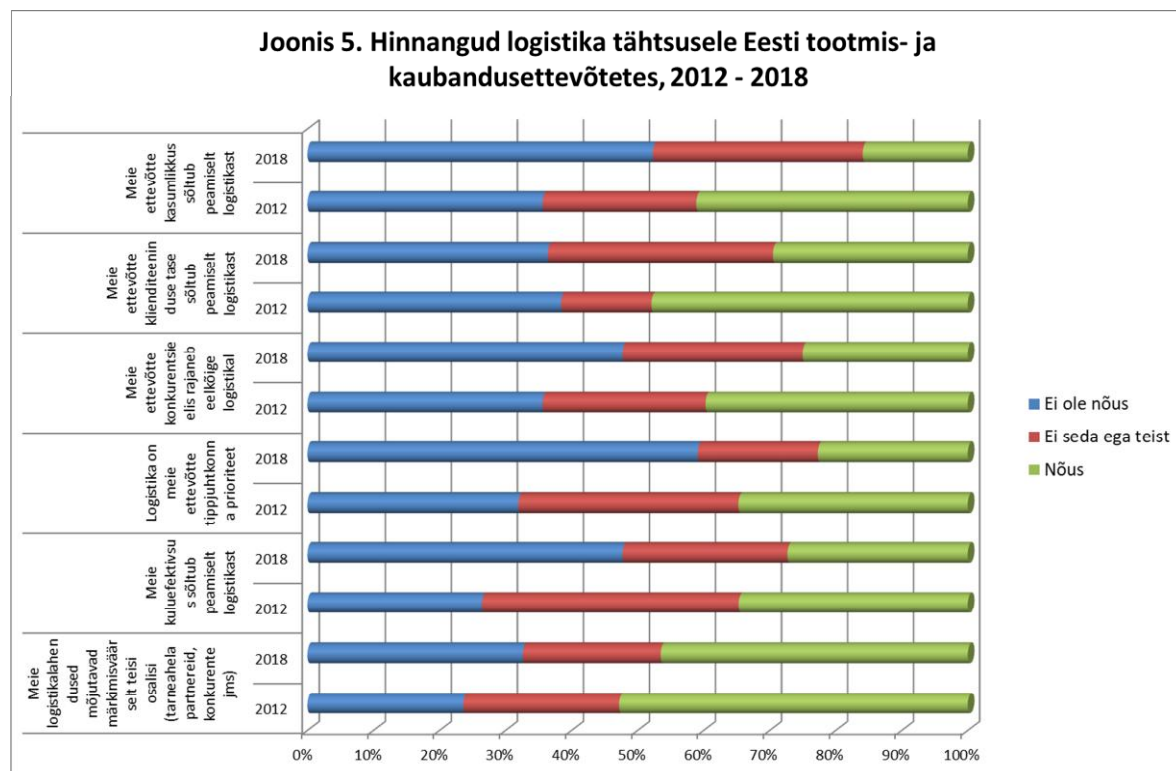
Võrreldes 2012 a tehtud samalaadse uuringuga torkab silma nõudluse prognoosimise ja pakkumise kavandamise tähtsuse kasv tootmisettevõtte konkurentsivõime mõjutajana.

Ostmine on ka Eesti kaubandusettevõtete tegevust enam mõjutav logistikafunktsioon – 73% vastanud kaubandusfirmadest hindavad selle mõju konkurentsivõimele suureks või väga suureks (keskmine hinnang 3,7). Mõju ulatuselt järgnevad võrdselt nõudluse prognoosimise ja varude haldamise funktsioonid – 67% vastanutest loeb nende mõju kaubandusfirma konkurentsivõimele suureks või väga suureks (keskmine hinnang 3,7).

Kaubandusfirmade puhul torkab silma klientide ja jaotusvõrgustiku haldamise, logistika ja tootmise infosüsteemide ning transpordi märkimisväärne olulisuse vähenemine ettevõtte konkurentsivõime seisukohalt võrdluses 2012. aasta uuringuga. Samaselt 2012. a uuringuga torkab silma madal hinnang logistika ja tootmise infosüsteemide olulisusele konkurentsivõime mõjutajana – vaid 42% vastanud tootjatest ja 27% kaupmeestest peavad seda konkurentsivõime seisukohalt tähtsaks või väga tähtsaks (2012. a. vastavad näitajad olid 45% ja 58%).

Uuringu küsimustikus paluti Eesti tootmis- ja kaubandusettevõtete esindajatel nõustuda või mitte nõustuda mõningate väidetega logistika tähtsusest oma ettevõttes (joonis 5). Võrreldes 2012. ja 2007. a. aasta sarnaste uuringute tulemustega on logistika tähtsustamine ettevõtete tegevuses märkimisväärselt vähenenud. Kui 2012. a. uuringust võis näha logistika tähtsustamise kasvu 2007. a. tehtud uuringuga võrreldes, siis 2018 a. uuring näitab selle trendi ümberpöördumist. Arvatavasti on logistikakorraldus jäänud kiirelt kasvavate tööjõukulude varju. Samuti võis tänapäeval vastajal tekitada probleeme see, mida üldse logistika all mõista. Logistika ja tarneahela juhtimine on väga populaarsed terminid, samas võib nende tähendus, seosed ja vastutusalad olla eri organisatsioonides väga erinevad. Võimalik, et mitmed vastajad pidasid antud küsimusele vastates logistika all silmas lihtsalt transpordikorraldust või transpordi- ja laokorraldust, mis on paljudes organisatsioonides logistiku või logistikajuhi konkreetne vastutusalad, jättes tähelepanu alt kõrvale nt varude haldamise, hanketegevuse, tellimuste täitmise jms laiemas mõistes logistikategevusega seonduvad funktsioonid.

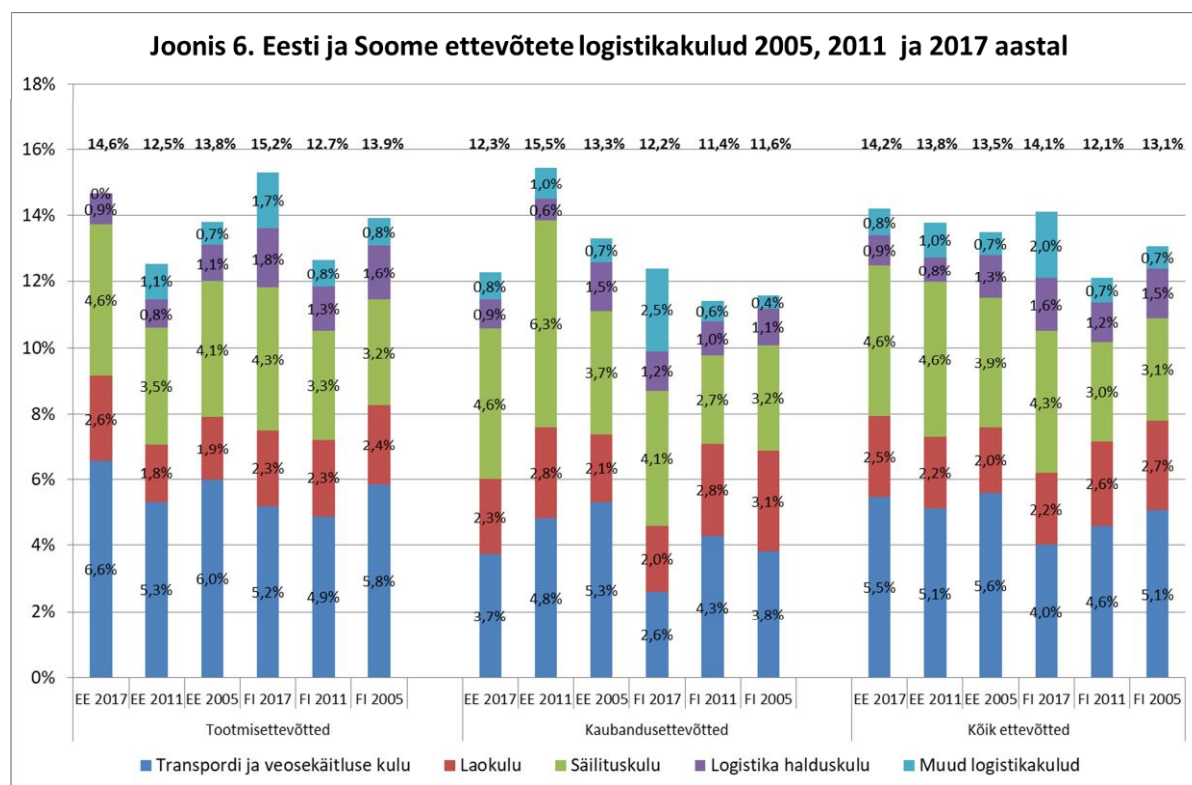
Reeglina tähtsustavad kaubandusfirmad logistikat / tarneahela juhtimist märksa enam kui tootmisfirmad. Keskmiselt nõustus joonisel esitatud väidetega 21% vastanud tootmis- ja 41% kaubandusfirmadest (mittenõustujate osakaal vastavalt 51% ja 37%, ülejäänud vastajad neutraalsed). Kõige vähem nõustuvad vastajad, nii tootjad, kui kaupmehed väidetega, et logistika on nende tippjuhtkonna prioriteet (59% vastanutest, sh 62% tootjatest ja 53% kaupmeestest ei ole nõus) ja et nende ettevõtte kasumlikkus sõltub peamiselt logistikast (vastavalt 52%, 59% ja 40% ei ole nõus). Kõige enam nõustutavad vastajad väidetega, et nende logistikalahendused mõjutavad märkimisväärselt teisi osalisi (47%, sh 41% tootjatest ja 57% kaupmeestest) ja nende ettevõtte klienditeeninduse tase sõltub peamiselt logistikast (30%, 24% ja 40%).

Väidete "Meie ettevõtte klienditeeninduse tase sõltub peamiselt logistikast", "Meie kuluefektiivsus sõltub peamiselt logistikast" ja "Meie ettevõtte konkurentsieelis rajaneb eelkõige logistikal" puhul on vastanud kaubandusfirmade puhul nõustujaid rohkem kui mittenõustujaid või nendega võrdselt. Tootjate puhul ületab mainitud väidetega mittenõustujate osakaal nõustujate oma.

Logistikakulud ja logistika tulemusnäitajad

Uuringu metoodika järgi jaotuvad logistikakulud viieks kulugrupiks:

- transpordi ja kaubakäitluse kulud (kaasa arvatud transpordiks pakkimise kulu)
- laokulu (oma/rendilao pidamise kulu või laoteenuse sisseostukulu)
- varude säilituskulu (kaasa arvatud varudesse seotud kapitali kulu)
- logistika halduskulu (logistikaga mitteotseselt seotud funktsioonide kulu)
- muud logistikakulud

Tootmis- ja kaubandusettevõtetele paluti hinnata oma firma logistikakulusid 2017. aasta seisuga mainitud kulurühmade kaupa protsendina netokäibest. Joonisel 6 on kõigi kolme tehtud logistikauuringu tulemustele toetudes esitatud Eesti ettevõtete logistikakulud aastatel 2017, 2011 ja 2005 eraldi tootmis- ja kaubandusettevõtte lõikes ning ühildatult. Võrdluseks on toodud samalaadsete Soome uuringutega leitud logistikakulud samadest aastatest.

Uuringu tulemuste järgi olid Eesti ettevõtete kogukulud 2017. aastal keskmiselt 14,2% netokäibest, olles tootmissektoris keskmiselt 14,6% ja kaubanduses 12,3%. Eesti ettevõtete kogukulud on samas suurusjärgus Soome ettevõtete vastavate kuludega (vastavalt 14,1%, 15,2% ja 12,2%). Transpordikulud moodustavad keskmiselt 5,5% Eesti ettevõtete käibest (ehk ca 40% logistika kogukuludest) ja varude säilituskulud (eeskätt varudesse seotud kapitali intressikulu) 4,6% (ehk ca 33% kogukuludest). Logistikakulude osas eristuvad Soome ettevõtted Eesti omadest transpordikulude väiksema osakaaluga (4,0% *versus* 4,5%), samas on logistika halduskulude ja muude logistikakulude osakaal märkimisväärselt suurem (1,6% *versus* 0,9% ja 2,0% *versus* 0,8%). Erinevused võivad tuleneda Soome ja Eesti logistikakulude arvestuse praktikatest (nt peaaegu kõik uuringus osalenud tootmisfirmad deklareerisid oma muudeks logistikakuludeks 0%) või laiemast tarneahela juhtimise info- ja kommunikatsioonilahenduste kasutamisest, millega logistika haldus- ja muud kulud sageli seonduvad.

Eesti ettevõtete 2017. a. kulude võrdlemine 2011. aasta omadega on kaubandusfirmade puhul ja summaarselt komplitseeritud erinevuste tõttu 2018 aja 2012. aastal uuringule vastanud kaubandusettevõtete keskmises suuruses (väljendatuna aastakäibes). Eelmises, 2012. a Eesti logistikauuringus osales eelneva ja järgneva uuringuga võrreldes anomaalselt palju kaubanduse mikroettevõtteid aastakäibega kuni 2 miljonit eurot. (71% vastanud kaubandusettevõtetest *versus* 39% 2007. ja 34% 2018. aastal.). Ettevõtte logistikakulude osas toimib mastaabisäästuefekt – mida suurem on firma, seda väiksem on logistikakulude osakaal käibest ja vastupidi. Seetõttu on Eesti kaubandusfirmade 2011. a kaubandusettevõtete ja summaarsed logistikakulud tänu vastanud mikroettevõtete suurele osakaalule mõnevõrra üle paisutatud ja neid võrrelda 2017. aasta tulemustega ei ole objektiivne.

Eesti tootmisfirmade keskmine logistikakulu on vaadeldaval perioodil kasvanud 12,5%-lt 14,6%-le ehk 17%. 17% on kasvanud ka Soome keskmine ettevõtte logistikakulu (12,1%-lt 14,1%-le). Lähtudes nendest andmetest võib väita, et keskmine eesti ettevõtte logistikakulu perioodil 2011-2017 on kasvanud 17%.

Tabel 1. Eesti ja Soome tootmis- ja kaubandusettevõtete logistika tulemusnäitajad, 2017, 2011 ja 2005 a.

	Tootmine			Kaubandus		
	2017	2011	2005	2017	2011	2005
Aja, koha, dokumentatsiooni, mahu ja kvaliteedi osas õigesti täidetud tellimuste % (perfektsete tellimuste %)	94,8	89,2	80,5	95,7	86,3	85,6
Klienditellimuse täitmise tsükli kestus, päevi	37,9	32,3	21,5	8,7	7,1	5,6
Aeg kliendi tellimuse üleandmisest selle eest makse laekumiseni (DSO), päevi	37,6	29,2	30,2	17,6	30,8	23,7
Varude piisavus, päevades	26,6	16,6	13,9	60,2	45,4	42,1
Vastuvõetud korrektsete saadetiste % (veatud tarneaja, koha, dokumentatsiooni, mahu ja kvaliteedi osas)	91,4	84,2	NA	84,3	85,6	NA
Tarnijate keskmine tarneaeg, päevi	30,8	25,3	NA	21,8	19,1	NA
Aeg tarne kättesaamisest tarnijalt selle eest maksamiseni (DPO) päevi	42,3	28,8	32,7	29,0	31,2	36,5
Viimase 12 kuu jooksul kasutatud tarnijate arv	59,5	43,8	NA	35,8	37,4	NA

Tabelis 1 on esitatud Eesti ettevõtete tootmis- ja kaubandusettevõtete logistika tulemusnäitajad aastatest 2017, 2011 ja 2005 (2018 a uuringus paluti esitada logistika tulemusnäitajaid 2017, 2012-ndal aastal 2011 ja 2007. aasta uuringus 2005. aasta seisuga). Uuritud tulemusnäitajad rajanevad SCOR (*supply chain operations reference model*) mudeli meetrikal.

Võrreldes aegridasid võib logistika tulemusnäitajate osas välja tuua järgmisi arenguid:

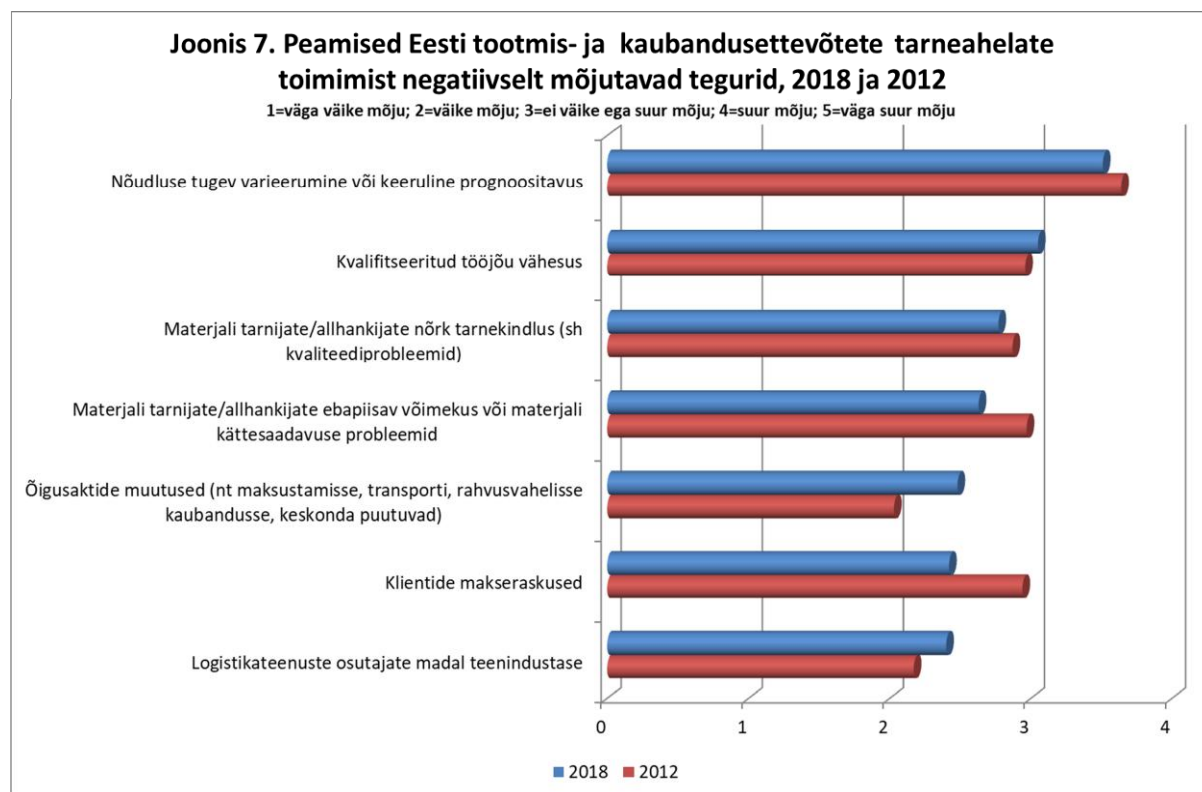
- Perfektsete tellimuste protsent on märkimisväärselt paranenud nii tootmises kui kaubanduses.
- Klienditeeninduse tsükli kestus on pikenenud nii tootmises kui kaubanduses, tõenäoliselt seoses püüdlustega optimeerida tarnekulusid.
- Tarnijatelt vastuvõetud korrektsete saadetiste protsent võrreldes 2011. a tulemustega on tootjatel paranenud (91,4% 2017 a *versus* 84,2% 2011 aastal), kaubandusettevõtetele mõnevõrra langenud 84,3% *versus* 85,6%).
- Ettevõtete laovarud on märkimisväärselt kasvanud. Võrreldes 2011 aastaga on tootjate varude piisavus kasvanud 60% ja kaupmeestel 33%.
- Tarnijate keskmised tarneaajad on pikenenud nii tootmis- kui kaubandussektoris.
- Keskmine tootmisfirmade tarnijate arv on tootmisettevõtetes on märkimisväärselt kasvanud (kasv 36%), kaubandusettevõtete keskmine tarnijate arv on samas suurusjärgus (-4%).
- Tarneahelas käibevahendite kasutamise tõhusust iseloomustav näitaja on käibekapitali tsüklil ehk raha konversiooniperiood (*cash to cash cycle*). See on keskmine ajavahemik saadud kauba eest raha maksmisest tarnijale kuni kliendile tarnitud kauba eest makse laekumiseni. (varude piisavus pluss aeg kliendile tellimuse üleandmisest selle eest makse laekumiseni miinus aeg tarne kättesaamisest tarnijalt selle eest maksmiseni).
Logistikaturu uuringute järgi oli Eesti tootjate keskmine käibekapitali tsüklil 2005. aastal 11päeva, 2011. a. 17 päeva ja 2017. a. 22 päeva.. Kaupmeeste vastavad näitajad olid 29, 45 ja 49 päeva. Käibekapitali tsükli pikenemine on tingitud esmajoones laovarude suurenemisest. Samas, võrreldes 2011. a uuringuga, on Eesti ettevõtted suutnud saavutada seda, et klientidelt raha laekumise makseag on lühem kui nende endi makseajad oma tarnijatele. 2017. aastal oli Eesti tootja klientide makseag keskmiselt 5 päeva ja kaupmeestel koguni 11 päeva lühem võrreldes nende makseagadega tarnijatele. 2011 aastal olid nii klientidelt nõutavad kui tarnijatele saadud makseajad ligikaudu võrdsed.

Peamised Eesti tarneahelate toimimist häirivad tegurid

Joonisel 6 on esitatud tootmis- ja kaubandusettevõtete hinnangul enam tarneahelate toimimist enam negatiivselt mõjutavad takistused lähiminevikus (viimase kahe aasta jooksul). 2018 a. uuringu tulemused on kõrvutatud 2012 a. uuringu tulemustega.

Mõlema uuringu puhul näevad vastajad suurima tarneahela toimimist negatiivselt mõjutava tegurina nõudluse tugevat varieerumist ja keerulist prognoositavust. Kvalifitseeritud tööjõu vähesuse häiriv mõju tarneahelate toimimisele 2018. aastal võrreldes 2012 aastaga vastajate hinnangul märkimisväärselt kasvanud ei ole. Kvalifitseeritud tööjõu vähesus on samas valdkond, milles tootmis- ja kaubandusfirmade hinnangud kõige rohkem erinevad ja erinesid ka 2012. aasta uuringus. Tootjate jaoks on kvalifitseeritud tööjõu vähesus tarneahela toimimise seisukohalt märksa suurem probleem kui kaupmeestel (3,3 *versus* 2,5).

Võrreldes 2012. a. uuringuga paranenud materjali tarnijate/allhankijate võimekus ja tarnekindlus ning klientide makseraskused häirivad ettevõtteid vähem. Samas on suuremaks probleemiks õigusaktide muutused ja rahulolu logistikateenuste osutavate teenindustasemega on mõnevõrra langenud, eriti just kaubandusfirmade puhul (kaupmeeste keskmine hinnang 2,8 ja tootjatel 2,2)

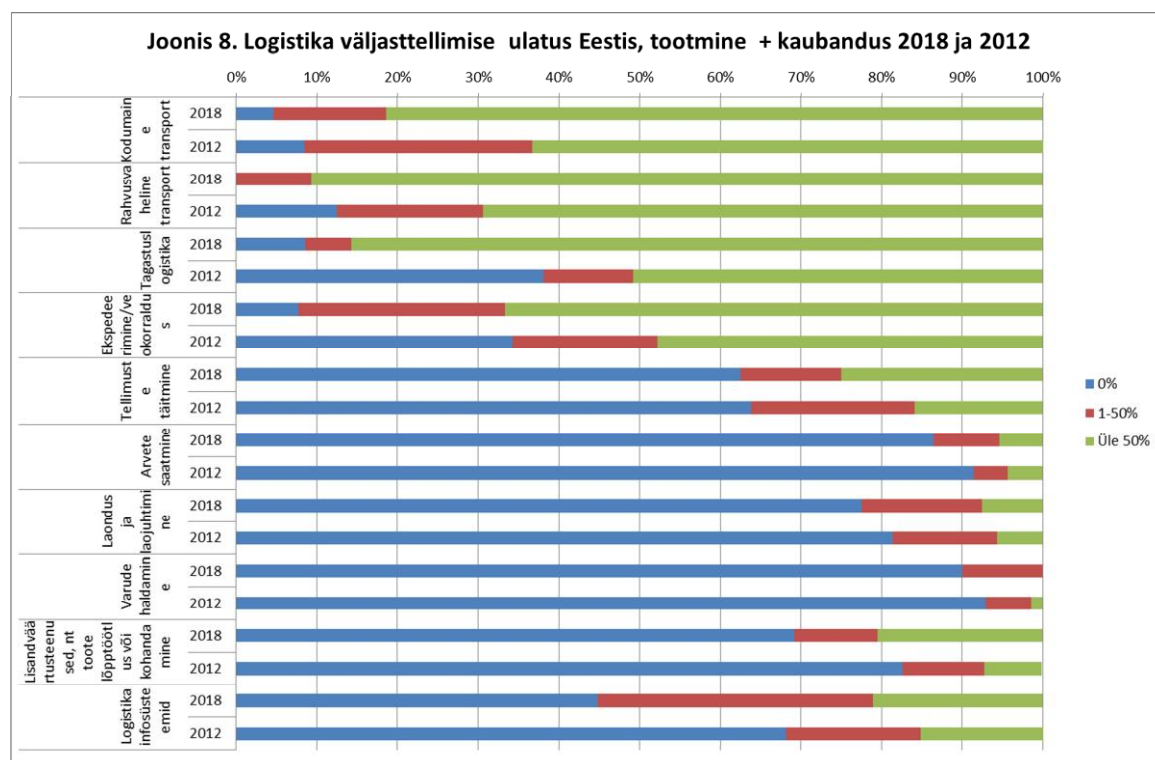
Logistikategevuste väljastellimine/outsourcing

Joonis 8 annab ülevate logistikategevuste väljastellimise ulatusest Eestis aastatel 2018 ja 2012. Nagu näha, on kõnealuse perioodil jooksul logistikategevuste väljastellimine märkimisväärselt laienenud. Eelmine, 2012 a. tehtud uuring täheldas vastupidist trendi, mil perioodil 2007-2012 logistika väljastellimine märkimisväärselt vähenes. Põhjuseks 2009. a. alanud majanduskriis, mille tagajärjel paljud logistikategevusi tellinud tootmis- ja kaubandusfirmad vähendasid kulude vähendamise eesmärgil oma logistikategevuste väljastellimist või loobusid sellest hoopis.

Nagu ka kõikjal mujal maailmas, on ka Eesti ettevõtetes kõige laiemalt levinud transpordiga seotud logistikafunktsioonide väljastellimine. 91% vastanud Eesti tootmis- ja kaubandusfirmadest tellib üle 50% oma sellealastest tegevustest firmavälistelt partneritelt. Järgnevad tagastuslogistika korraldus (86%), kodumaine transport (81%) ja ekspedeerimistegevus/veokorraldus (67%). Vähem kui 10% vastajatest teeb mainitud tegevusi 100% ise, rahvusvahelist transporti täielikult ise teostavad firmad puuduvad täielikult.

Samas torkavad Eesti firmad silma laonduse väljastellimise madala osakaaluga – 78% vastajatest korraldavad oma laondust täielikult ise, ainult 8% tellib seda rohkem kui 50% ulatuses välistelt partneritelt. Laondus ja varude haldamine on vaadeldavatest

logistikategevustest ainukesed, mille väljastellimise ulatus ei ole taastunud masueelse aja tasemele. (2007. a. tehtud uuringu järgi korraldas 63% firmadest oma laondust täielikult ise ja 12% tellis seda rohkem kui 50% ulatuses väljastpoolt).

20-25% Eesti kaubandus- ja tootmisfirmadest tellib oma tellimuste täitmise, lisaväärtustegevuste teostamise ja logistika infosüsteemide korralduse funktsioone rohkem kui 50% ulatuses välistelt teenusepakkujatelt.

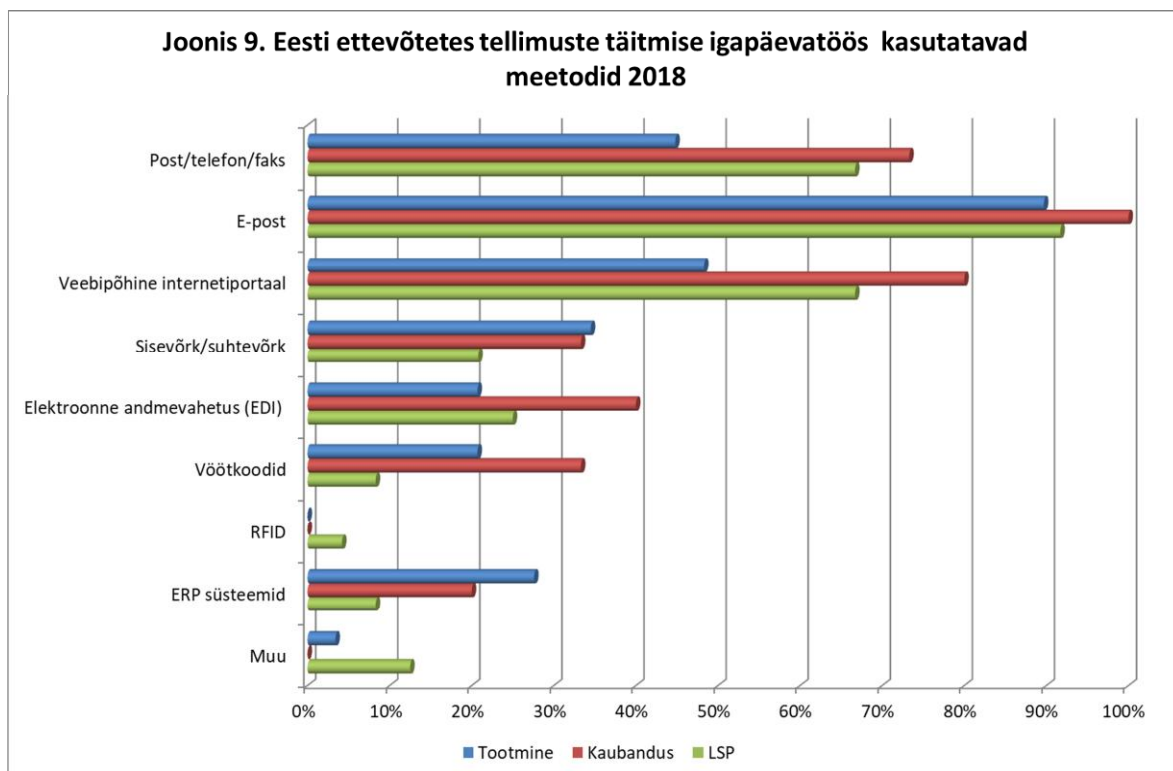
Tootmis- ja kaubandusettevõtete logistika väljastellimise praktikates esineb mõningaid erinevusi. 96% tootmisfirmadest korraldab oma klientidele arvete saatmist ise, kaupmeeste hulgas on selliste osakaal vaid 67%. 82% uuringus osalenud tootmisfirmadest korraldab oma laondust täielikult ise, kaupmeeste vastav osakaal on 69%. Kõik vastanud kaupmehed korraldavad oma varude haldamist täies ulatuses ise, tootjate puhul on see osakaal 85%. Tootjad eelistavad kaupmeestest rohkem hallata väärtustlisavaid tegevusi ja logistika IT süsteeme majasiseselt (vastavalt 77% ja 50% tootjatel versus 54% ja 33% kaupmeestel).

Info ja kommunikatsioonisüsteemid logistikas / tarneahela juhtimises

Joonis 9 annab ülevaate Eesti ettevõtetes tellimuste täitmise ja kohaletoimetamise protsessi igapäevatoös kasutatavates IKT lahendustest. Võrreldes 2012. aasta uuringuga võib välja tuua järgmised märkimisväärsamad muutused logistiliste infosüsteemide kasutuses.

- Jätkuvalt on vähenenud tavapärase posti, telefoni ja faksi kasutamine tellimuste täitmise igapäevaprotsessis. Kui 2012. aastal kasutasid neid kommunikatsioonivorme vastanud tootjatest 74%, kaupmeestest 84% ja logistikafirmadest 88%, siis 2018. a olid vastavad näitajad 45%, 74% ja 67%)

- Oluliselt on kasvanud tellimuste täitmine ettevõtete kodulehekülgede vahendusel. 2012. a kasutas kodulehti oma tellimuste täitmise igapäevatöös 31% tootjatest, 48% kaupmeestest ja 50% logistikafirmadest. 2018 olid vastavad näitajad 48%, 80% ja 67%.
- Laienenud on sise- ja suhtevõrkude kasutamine tellimuste täitmise igapäevatöös. Kui 2012. a kasutas neid tellimuste täitmiseks 19% tootjatest, 29% kaupmeestest ja 4% logistikafirmadest, siis 2018. aastal olid vastavad näitajad 35%, 33% ja 21%.
- RFID ehk raadiosagedusliku tuvastamise süsteemide kasutamine on endiselt vähelevinud. 2012. a uuringus osalenute hulgas oli üks tootmis- ja üks kaubandusfirma, kes tellimuste täitmise igapäevatöös RFID lahendusi kasutasid, vastanud logistikafirmade hulgas RFID kasutajad puudusid. 2018. a uuringus deklareeris üks logistikafirma RFID kasutamist, uuringus osalenud tootjate ja kaupmeeste hulgas RFID kasutajad puudusid.

Tähtsamad Eesti ettevõtete logistikategevustega seonduvad tuleviku arenguvajadused

Uuringus vaadeldi Eesti ettevõtete jaoks tähtsamaid logistikategevustega seonduvaid tuleviku arenguvajadusi eraldi tootmis-, kaubandus- ja logistikategevuste lõikes. Peamised arenguvajadused seonduvad logistikakulude vähendamise ja infosüsteemide arendamisega.

Tootmisettevõtted näevad oma peamise tuleviku logistika arenguvajadusena infosüsteemide arendamist (mainis tähtsaima tuleviku arenguvajadusena 33% vastanud tootmisfirmadest), logistikakulude vähendamist (22%) ja logistikateenuste osutajate valikut (19%). Eelmise 2012. a uuringu järgi olid tootjate peamised logistika arenguvajadused logistikakulude vähendamine (36%), töötajate logistikaalase kompetentsi arendamine (19%) ja läbipaistvuse suurendamine tarneahelas (17%).

2018 a. uuringust torkab nii tootmises kui kaubanduses ühe üsna oluliseks muutunud arenguvajadusena silma ka mobiilsete lahenduste kasutamine - 2018. a pidas seda

tähtsaimaks logistika arenguvajaduseks 11% vastanud tootjatest ja 13% kaupmeestest. võrreldes 2012.a. uuringus ei maininud seda üksi vastaja.

Kaubandusettevõtete jaoks tähtsaimad tuleviku arenguvajadused aastal 2018 olid logistikakulude vähendamine (40%), infosüsteemide arendamine (27%) ja mobiilsete lahenduste kasutamine (13%). Aastal 2012 olid nendeks arenguvajadusteks infosüsteemide arendamine (36%), klienditeeninduse parendamine (23%) ja logistikakulude vähendamine (23%). Märkimist väärib klienditeeninduse parendamise väljajäämine kolme tähtsama logistika tuleviku arenguvajaduse hulgast. Kui 2018. a pidas klienditeeninduse parendamist tähtsaimaks tuleviku arenguvajaduseks vaid 9%, siis 2012 ja 2007. a. pidas seda ettevõtte tähtsaimaks logistika arenguvajaduseks kummalgi puhul 23% vastajatest.

Logistikafirmad hindasid oma tähtsamaks logistikaalaseks tuleviku arenguvajaduseks koostööpartnerite võrgustiku laiendamist (25%), osutatavate teenusemahtude suurendamist (21%) ja teenuste osutamise kulude vähendamist (21%). 2012. a olid tähtsamateks arenguvajadusteks osutatavate teenusemahtude suurendamine (42%), koostööpartnerite võrgustiku laiendamine (25%) ja klienditeeninduse kvaliteedi parendamine (13%).

Kolme uuringu tulemuste järgi on koostööpartnerite võrgustiku laiendamine ja teenusemahtude suurendamine kuulunud alati logistikafirmade kolme tähtsama arenguprioriteedi hulka. 2018. a jõudis teenuse osutamise kulude vähendamine esmakordselt nende hulka. Nagu kaubanduses, torkab ka logistikaettevõtetes silma tähelepanu vähenemine klienditeeninduse parendamisele (2018. a pidas vaid 4% vastanud logistikafirmasid klienditeeninduse parendamist tähtsaimaks tuleviku arenguvajaduseks, võrreldes 13%-ga 2012. ja 10%-ga 2007. aastal). Samas on pidevalt kasvanud tähelepanu logistika infosüsteemide arendamisele (2018. a luges seda 17% logistikafirmadest oma tähtsaimaks arenguprioriteediks, 2012. a oli see 4% ja 2007. a. 3%).

Veel üks uuringu küsimus palus vastajatel määrata kõige suuremat tulu töötava logistika/ tarneahela juhtimisega seonduva töötaja kompetentsivaldkonna.

Tootmisettevõtetes on tänapäeva muutlikus tegevuskeskkonnas kõige suuremat tulu töötavaks kompetentsivaldkonnaks 2018. aastal innovatsiooni ja muutuste juhtimine. 33% uuringus osalenud tootjatest peab seda kõige suuremat tulu toovaks. Järgnevad tootmise planeerimine (22%), hanke- ja ostutegevus (11%) ning äristrateegia (11%). Innovatsioon ja muutuste juhtimine, tootmise planeerimine ning hanke- ja ostutegevus on erinevas tähtsusjärjestuses olnud kolmeks tootmisfirmadele suurimat tulu töötavaks töötajate kompetentsivaldkonnaks ka eelmiste uuringute tulemuste põhjal.

Kahes eelmises uuringus on tootjad ülekaalukalt kõige aktuaalsemaks kompetentsivaldkonnaks hinnanud tootmise planeerimist (2012. a. 43%, 2007. a. 38%). Innovatsiooni ja muutuste juhtimise alast kompetentsi kõige tulutoovamaks hindavate tootmisettevõtete osakaal on kasvanud 10%-lt 2012. aastal 33%-le 2018. aastal. Hanke- ja ostutegevust kõige tulutoovamaks kompetentsivaldkonnaks hindavate tootjate osakaal on läbi kolme logistikauuringu stabiilne (11% 2018.a., 12% 2012.a., 9% 2007.a.)

Kaubandusettevõtetes on kõige suuremat tulu töötavaks logistika/tarneahela tegevusega seonduvaks töötajate kompetentsivaldkonnaks varude haldamine (27%), millele järgnevad äristrateegia (20%), hanke & ostutegevus (13%) ning innovatsiooni ja muutuste juhtimine (13%).

Eelnevates uuringutes on kaupmehed kõige tulutoovamaks kompetentsivaldkonnas hinnanud hanke- ja ostutegevust (42% 2012.a., 26% 2007. a.) . Varude haldamise alane kompetentsi olulisus kaubandusfirmades on pidevalt kasvanud, olles 2007. a olulisuselt kolmandal (14%), 2012. a teisel (23%) ja 2018. a esimesel kohal (27%). Ka äristrateegia on eelmistes uuringutes kuulunud olulisemate töötajate kompetentsivaldkondade hulka, olles 2012. a 3.-4.-ndal kohal koos innovatsiooni ja muutuste juhtimise kompetentsiga (13%) ja 2007. a 2. kohal (16%).